

ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ
МУНИЦИПАЛЬНОГО
ОБРАЗОВАНИЯ
«КАРКАЛИНСКОЕ
СЕЛЬСКОЕ ПОСЕЛЕНИЕ»
ЛЕНИНОГОРСКОГО
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ЛЕНИНОГОРСК
МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
«КЕРКӘЛЕ
АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ»
МУНИЦИПАЛЬ
БЕРӘМЛЕГЕ
БАШКАРМА КОМИТЕТЫ

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

КАРАР

21.07.2023 ел

Керкәле авылы

№ 6

2023-2030 елларга Татарстан Республикасы Лениногорск муниципаль районы «Керкәле авыл жирлеге» муниципаль берәмлегенең социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программасын раслау турында

«Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон, Россия Федерациясе Хөкүмәтенең «Жирлекләренң, шәһәр округларының социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларына таләпләрне раслау турында» 2015 елның 01 октябрдәге 1050 номерлы карары нигезендә, Татарстан Республикасы Лениногорск муниципаль районы Керкәле авыл жирлегенең 2016 елның 9 декабрдәге 24 номерлы Уставы, Татарстан Республикасы Лениногорск муниципаль районы Керкәле авыл жирлеге генераль планына таянып, Керкәле авыл жирлеге Советы **КАРАР БИРДЕ:**

1. 2023-2030 елларга Татарстан Республикасы Лениногорск муниципаль районының «Керкәле авыл жирлеге» муниципаль берәмлегенең социаль инфраструктурасын комплекслы үстерүнең кушымта итеп бирелгән программасын расларга.
2. Әлеге карарны түбәндәге адрес буенча урнашкан мәгълүмат стендларында халыкка житкерергә: Татарстан Республикасы, Лениногорск районы, Керкәле авылы, Совет урамы, 93 йорт, Татарстан Республикасы Лениногорск муниципаль районының рәсми сайтында «Авыл жирлекләре» бүлегендә (<https://leninogorsk.tatarstan.ru/>) һәм Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында (pravo.tatarstan.ru) бастырырга.
3. Әлеге карарның үтөлешен контрольдә тотуны үз җаваплыгымда калдырам.

Лениногорск муниципаль районы
«Керкәле авыл жирлеге»
муниципаль берәмлеге башлыгы,
Советы рәисе

Л.И. Бигманов

"Проектно-Исследовательский Центр" ЖЧЖ

РАСЛЫЙМ:

Татарстан

Лениногорск

районынын

жирлеге башлыгы

Республикасы

муниципаль

Керкәле

авыл

Бигманов Л.И.

2023-2030 ГА ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ЛЕНИНОГОРСК РАЙОНЫ
КЕРКӘЛЕ АВЫЛ ЖИРЛЕГЕНЕҢ СОЦИАЛЬ ИНФРАСТРУКТУРАСЫН
КОМПЛЕКСЛЫ ҮСТЕРҮ ПРОГРАММАСЫ

Эчтәлек

1. Программа паспорты.....	3
2. Социаль инфраструктураның гамәлдәге торышын тасвирлау	6
2.1 Авыл жирлегенә, шәһәр округының социаль-икътисады хәле тасвирламасы, шәһәр төзелеше эшчәнлегә турында белешмәләр.....	8
Социаль, ижтимагый һәм эшлекле объектлар.....	8
2.2.гамәлдәге социаль инфраструктура объектларының техник-икътисады параметрлары	12
2.3. Социаль инфраструктураны үстерү фаразы	13
2.4. Социаль инфраструктура эшчәнлегә өчен кирәкле норматив-хокукый базаны бәяләү.....	16
3. Социаль инфраструктура объектларын проектлау, төзү һәм реконструкцияләү чаралары исемлегә.....	21
4. Социаль инфраструктура объектларын проектлау, төзү һәм реконструкцияләү чараларын финанслау күләмнәрен һәм чыганаclarын бәяләү.....	22
Еллар буенча программаны гамәлгә ашыруны финанслау күләме.....	22
5. Социаль инфраструктура программасына кертелгән чараларның нәтижәлелеген бәяләү	23
6. Социаль инфраструктура үсешен норматив-хокукый һәм мәгълүмати тәмин итүне камилләштерү буенча программаның максатчан күрсәткечләренә ирешүгә юнәлдерелгән тәкъдимнәр.....	25

1. Программа паспорты

2023-2030 елларга Татарстан Республикасы Лениногорск районы Керкәле авыл жирлегенең социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программасы

Исеме	2023-2030 елларга Татарстан Республикасы Лениногорск районы Керкәле авыл жирлегенең социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программасы.
Программаны эшләү өчен нигез	<p>2023-2030 елларга Татарстан Республикасы Лениногорск районы Керкәле авыл жирлегенең социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программасы түбәндәге документлар нигезендә эшләнган:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2004 елның 29 декабрдәге 190-ФЗ номерлы РФ Шәһәр төзелеше кодексы; - «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон; - «Россия Федерациясе Шәһәр төзелеше кодексына һәм Россия Федерациясенең аерым закон актларына үзгәрешләр кертү турында» 2012 елның 30 декабрдәге 289-ФЗ номерлы Федераль закон; - «Жирлекләрнең, шәһәр округларының социаль инфраструктурасын комплекслы үстерү программаларына карата таләпләрне раслау турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 01.10.2015елдагы 1050 номерлы карары белән; - «2030 елга кадәр чорга Россия Федерациясе транспорт стратегиясенең яна редакциясен раслау турында» Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2014 елның 11 июлдәге 1032-р номерлы күрсәтмәсе; - Хөкүмәтнең 1996 елның 3 июлдәге 1063-р номерлы боекы (2014 елның 23 маендагы үзгәрешләр белән); - Татарстан Республикасы Лениногорск муниципаль районының Керкәле авыл жирлеге Уставы. - Россия Төзелеш министрлыгының 2016 елның 30 декабрдәге 1034/пр номерлы боекы (2017 елның 10 февралдәге 1034/пр) "СНиП 2.07.01-89 * Шәһәр төзелеше. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү» - Татарстан Республикасы Лениногорск муниципаль районының Керкәле авыл жирлегенең генераль планы.
Заказчының исеме:	Керкәле авыл жирлеге администрациясе
Программаны эшләүче:	«Проектно-Исследовательский Центр» ЖЧЖ
Программаның урыны	Россия, Татарстан Республикасы, Лениногорск районы, Керкәле ав., Совет ур., 93 й.
Программаның максатлары	Социаль инфраструктураны комплекслы үстерү программасы халыкның тормыш сыйфатын, мәшгульлекне,

	<p>икътисадый, социаль һәм мәдәни мөмкинлекләрен арттыру; авыл хужалыгы житештерүен, транспорт һәм сәүдә инфраструктурасы челтәрләрен һәм хезмәт күрсәтүләр өлкәсен үстерү нигезендә социаль инфраструктура объектларына халыкның ихтыяжларын канәгатьләндерү максатында эшләнә.</p>
Программаның бурычлары	<ol style="list-style-type: none"> 1. Авыл жирлегенен тотрыклы социаль-икътисадый үсешенә күчү, жирле үзидарә органнары вәкаләтләрен нәтижәле гамәлгә ашыру өчен хокукый, оештыру һәм икътисадый шартлар тудыру; 2. Халыкка мәгълүмати-консультация һәм хокукый хезмәт күрсәтүне үстерү һәм киңәйтү; 3. Социаль инфраструктура, мәгариф, сәламәтлек саклау, мәдәният, физкультура һәм спортны үстерү: халык тормышында физкультура һәм спортның ролен күтәрү, сәламәт, ижади актив буынны формалаштыру һәм үстерү, аның тормыш дәрәжәсен һәм озын гомер дәрәжәсен күтәрү, наркомания һәм алкогольизмны барлыкка килүне һәм үстерүне булдырмау; 4. Мәдәният объектларын ремонтлау һәм мәдәни эшчәнлекне активлаштыру; 5. Халыкның имин яшәве өчен шартлар тудыру; 6. Авыл жирлеген үстерү һәм яңа эш урыннарын оештыру өчен әһәмиятле проектларга ташламалы кредитлар жәлеп итүдә ярдәм итү аша кече бизнесны үстерүгә ярдәм итү; 7. Яшь белгечләрен (табибларны, укытучыларны, мәдәният хезмәткәрләрен, муниципаль хезмәткәрләрен) жәлеп итүгә ярдәм; 8. Халыкның начар якланган катламнарына социаль ярдәм күрсәтүдә ярдәм итү; 9. Халыкның азмобиль төркемнәре өчен объектларның һәм хезмәтләрен тормыш сыйфатын яхшырту; 10. Торак-коммуналь өлкәне ныгытуга, авыл юлларын төзүгә һәм ремонтлауга, авылның тышкы кыяфәтен төзекләндерүгә һәм аның мәдәни-күңел ачу үзәкләрен төзекләндерүгә төрле дәрәжәдәге бюджетлардан акча жәлеп итү.
Социаль инфраструктура объектлары белән халыкны тәмин итүнең максатчан күрсәткечләре (индикаторлары)	<p>2023 елга халыкны социаль инфраструктура объектлары белән фактик тәмин итү түбәндәгеләрен күрсәтә:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Жәмит һәм Галия Рәхимовлар исемдәге урта гомуми белем бирү мәктәбе; – ФАП; – Авыл мәдәният йорты; – Авыл китапханәсе; – Почта элементсе бүлеге.
Социаль инфраструктура объектларын проектлау, төзү, реконструкцияләү буенча планлаштырылган	<ul style="list-style-type: none"> – Мәдәният йортына капитал ремонт – Авыл китапханәсенә капитал ремонт; – Яссы корылма (спорт майданчыклары) төзелеше; – Почта элементсе бүлеген реконструкцияләү

чаралар	
Программаны гамэлгэ ашыру вакыты һәм этаплары	2023-2030 еллар
Программаны финанслау күлэмнәре һәм чыганақлары	Программа жирле бюджет, край бюджеты, федераль бюджет акчалары исәбеннән һәм бюджеттан тыш чыганақлар жәлеп итеп гамэлгә ашырыла. Программаны финанслауның фаразланган гомуми күләме - 12млн. сум.
«Программаны гамэлгә ашырудан көтелә торган нәтижәләр	<ul style="list-style-type: none"> - Авыл хужалыгы жигештерүе күлэмнәре үсеше; - Ваклап сату әйләнешенәң артуы; - Транспорт инфраструктурасын яхшырту; - Эшкә яраклы халыкның өлеше арту; - Объект һәм хезмәт күрсәтүләрдән инвалидларның файдалана алуы күрсәткечләрен арттыру; - Халыкка муниципаль һәм социаль хезмәтләр күрсәтүнен сыйфатын арттыру; - Халыкның тормыш сыйфаты үсеше.

2. Социаль инфраструктураның гамәлдәге торышын тасвирлау

Социаль инфраструктура аның халкының тормыш дәрәжәсен күтәрү мәнфәгатләрендә гамәлдә булган күптармаклы комплекстан гыйбарәт. Ул мәгарифне һәм кадрлар әзерләүне, сәламәтлек саклауны, мәдәниятне, физик культураны һәм спортны һ.б. үз эченә ала. Социаль өлкәне үстерү дәрәжәсе бик көчле дәрәжәдә аерым территорияль берәмлекләр икътисадының, дәүләт структураларының инвестиция һәм социаль сәясәте һәм башка факторлар белән билгеләнә. Соңгылары арасында мөһим роль муниципаль берәмлекнең географик урыны үзенчәлекләре булып тора.

Керкәле авылы Татарстан Республикасы Лениногорск районы Керкәле авыл жирлегенең административ үзәге булып тора. Авыл жирлеге составына керә:

- Тукмак авылы

Керкәле авыл жирлеге Лениногорск муниципаль районының үзәк өлешендә урнашкан. Муниципаль берәмлекнең мәйданы 753,86 кв. км тәшкил итә.

Керкәле авыл жирлеге чиге «Лениногорск муниципаль районы» муниципаль берәмлегенең һәм аның составындагы муниципаль берәмлекләренн территорияләре чикләрен билгеләү һәм аларның статусы турында» 21.01.2005 ел, № 7-ТРЗ Татарстан Республикасы Законы белән билгеләнгән (30.12.2014 ел, № 134-ТРЗ Законы редакциясендә).

Керкәле авыл жирлеге Шөгәр авыл жирлеге һәм Сугышлы авыл жирлеге муниципаль берәмлеге белән чиктәш.

Табигый-климат шартлары

131.13330.2012 "Төзелеш климатологиясе" нә китерелгән төзелеш өчен климатик районлаштыру картасы нигезендә Керкәле авыл жирлеге IV климат районында урнашкан. Жирлеккә хас салкын һәм жылы чорларның климат параметрлары 1 һәм 2 нче таблицаларда күрсәтелгән.

1 нче таблица - елның салкын чорының климат параметрлары

Климат параметрлары	Индикаторлар
----------------------------	---------------------

		күрсәткече
Һаваның температурасы салкынрак, тээмин ителешле, °С	0,98	- 41
	0,92	-33
Һава температурасы иң салкын биш көнлек, °С, тээмин ителешле	0,98	-33
	0,92	-31
Һава температурасы, °С, тээмин ителеш 0,94		-17
Һаваның абсолют минималь температурасы, °С		-47
Иң салкын айның уртача тәүлеклек һава температурасы амплитудасы, °С		7,1
Озынлыгы, тәүлекдәвамындагы һаваның уртача температурасы, °С,	булган чор.	151
	уртача температура, °С	- 8,1
Һаваның уртача температурасы, °С, уртача тәүлеклек һава температурасы	булган чор.	208
	уртача температура, °С	- 4,8
Дәвамлылығы, тәүлек, һәм һаваның уртача температурасы, °С, уртача тәүлеклек һава температурасы ≤ 10 °С	булган чор.	223
	уртача температура, °С	- 3,8
Иң салкын айның уртача айлык һава дымлылығы, %		82
Һаваның уртача айлык чагыштырма дымлылығы иң салкын айның 15 сәгатендә, %		81
Ноябрь - март өчен явым-төшем күләме, мм		177
Жилнең декабрь -февраль айларындагы өстенлекле күнөлеше		ЮЗ
Жилнең гыйнвар аена, румбалары буенча уртача тизлекләреннән максималь күрсәткече м/с		4,1
уртача тәүлеклек һава температурасы ≤ 8 °С булган чорда жилнең уртача тизлеге, м/с,		3,1

2 нче таблица - елның жылы чорының климат параметрлары

Климат параметрлары	Индикаторлар күрсәткече
Барометрик басым, гПа	1002

Һава температурасы, °С, тээмин ителеш 0,95	24
Һава температурасы, °С, тээмин ителеш 0,98	28
Иң жылы айның уртача максималъ температурасы, °С	25,1
Һаваның абсолют максималъ температурасы, °С	39
Иң жылы айның уртача тәүлеклек һава температурасы амплитудасы, °С	9,9
Иң жылы айның уртача айлык һава дымлылығы, %	69
Иң жылы айның 15 сәгәттәге уртача айлык чагыштырмача һава дымлылығы, %	56
Апрель өчен явым-төшем күләме - октябрь, мм	368
Явым-төшемнен тәүлеклек максимумы, мм	75
Жилнең июнь-август айларындагы өстенлекле юнәлеше	С, 3
Румблар буенча уртача тизлекләрнен жылнең июль айындагы минималъ тизлеге, м/с	0

Жирлек климаты параметрларын бәяләү СП 131.13330.2012 "Төзелеш климатологиясе" мәгълүматлары буенча башкарылган

Һаваның уртача еллык температурасы 3,5 С тәшкил итә.

Еллык уртача явым-төшем күләме - 530,4 мм.

Жирлек территориясендә көнбатыш һәм көньяк-көнбатыш юнәлешендәге жыллар өстенлек итә.

Жилнең уртача еллык тизлеге 3,2 м/сек тәшкил итә.

2.1 Авыл жирлегенен, шәһәр округының социаль-икътисадый хәле тасвирламасы, шәһәр төзелеше эшчәнлеге турында белешмәләр

Социаль, ижтимагый һәм эшлекле объектлар

Керкәле авыл жирлеге территориясендә тәкъдим ителгән социаль, ижтимагый һәм эшлекле билгеләнештәге төп объектлар һәм учреждениеләр турында мәгълүматлар 3 нче таблицада бирелгән. Әлеге мәгълүматлар 01.01.2023 ел мәгълүматлары буенча китерелгән.

3 нче таблица

Исеме	Урнашу урыны
МӨГАРИФ ОБЪЕКТЛАРЫ	
Гомуми белем бирү	3 нәм Г Рәхимов исемндәге Керкәле авылы

учреждениеләре	урта гомуми белем бирү мәктәбе	
СƏЛАМƏТЛЕК САКЛАУ ОБЪЕКТЛАРЫ		
	ФАП	Керкәле авылы
МƏДƏНИЯТ ОБЪЕКТЛАРЫ		
	Авыл мәдәният йорты	Керкәле авылы
	Авыл китапханәсе	Керкәле авылы
ФИЗИК КУЛЬТУРА ҺӘМ СПОРТ ОБЪЕКТЛАРЫ		
спорт заллары	гомуми белем бирү мәктәбе каршындагы спорт залы	Керкәле авылы
яксы корылмалар	спорт мәйданчыгы	Керкәле авылы
ПОЧТА ЭЛЕМТӘСЕ ОБЪЕКТЛАРЫ		
	почта элемтәсе бүлгә	Керкәле авылы

Халыкны төп хастаханә учреждениеләре, шулай ук ашыгыч медицина ярдәме белән тәмин итү Лениногорск шәһәре Үзәк район хастаханәсе тарафыннан гамәлгә ашырыла. Керкәле авыл жирлегенең административ үзәгеннән Үзәк район хастаханәсенә кадәр 25 км чамасы ара (ашыгыч ярдәм машинасының килү вакыты - 35 мин чамасы).

Жирлектә тәкъдим ителгән социаль, ижтимагый һәм эшлекле билгеләнештәге башка объектларга түбәндәгеләр керә:

- Керкәле авыл жирлеге Советы бинасы
- ваклап сату объектлары;
- мәчет.

Халык

Керкәле авыл жирлегенең 2023 елның 1 гыйнварына даими халкы саны (администрация мәгълүматлары буенча) 742 кеше тәшкил итә.

Авыл жирлегенең яшь составы буенча халык санының заманча балансы 4 нче таблицада бирелгән:

4 нче таблица - Авыл жирлегенең яшь составы буенча халык саны

№ т/б	Халыкның яшь төркемнәре	Халык (кеше)	Яшь төркемнәренен чагыштырма авырлыгы (%)
1.	Хезмәткә сәләтле яшътән кечерәк (0 - 15 яшъ)	114	15,4
2.	Эшкә сәләтле яшъ:	201/192	52,9

	(ир-атлар 16-59 яшь) (хатын-кызлар 16-54 яшь)	Барлыгы 393	
3.	Пенсия яше	235	31,7
	Барлыгы	742	100

Халыкның перспектив саны фаразы

Халыкның саны халыкның демографик фаразын, табигый һәм механик хәрәкәтен исәпкә алып, жирлекнең таралыш системасында үсеш перспективалары турындагы мәгълүматларга нигезләнеп билгеләнгән. Перспективага халыкның исәп-хисап саны 5 нче таблицада китерелгән.

Татарстан Республикасы Лениногорск муниципаль районының Керкәле авыл жирлегендә даими халык саны перспективада түбәндәгеләр булачак:

4 нче таблица

Исеме	База чоры (2023)	Беренче чират (2025)	Исәп-хисап срогы (2030)
Керкәле авыл жирлеге	742	719	683

Керкәле авыл жирлеге халыкның тискәре үсеше, үлүчеләр санының югары күрсәткече һәм туучылар санының түбән булуы белән характерлана. Даими яшәүче халыкның миграция агымы хәлне катлауландыра. Әлеге процесслар территориянең хезмәт потенциалы кимүгә, кулланучылар потенциалы кимүгә һәм территориаль үсеш һәм пространстволы үзләштерү процессларына тискәре йогынты ясый.

Шулай ук торак шартларын яхшыртуга, шулай ук нәтижәле региональ миграция һәм демография сәясәтен эшләүгә юнәлдерелгән программаларны гамәлгә ашыруга карамыйча, халык санын киметү дә исәп-хисап срогына планлаштырыла.

Керкәле авыл жирлегенен торак фонды турында белешмәләр

Жирлекнең торак төзелеше бер, ике катлы индивидуаль торак йортлар белән тәэмин ителгән.

Татарстан Республикасы Лениногорск муниципаль районының Керкәле авыл жирлеге территориясендә 21352,74 мең м² торак фонды майданы бар. Халыкның торак белән тәэмин ителеше 1 кеңегә 2877 м².

Торак фондының тузуу торышы буенча төгәл мәгълүматлар юк, чөнки хосусый торак фондын техник инвентаризацияләү үткәрелмәгән.

Урам-юл челтәре

Жирлекнең урам-юл челтәренең төп элементлары турындагы мәгълүматлар, аларның характеристикалары 6 нчы таблицада китерелгән.

6 нче таблица

Объект статусы	Объект исеме	Төп характеристикалар
региональ әһәмияттәге	«Лениногорск - Чирмешән» юлы	категория: IV; өслек: асфальт-бетон
муниципаль районның жирле әһәмияттәге		

Коммуналь инфраструктура

Керкәле авыл жирлеге халкы һәм оешмалары коммуналь хезмәтләр белән тәмин ителгән: салкын су, су, газ, электр белән тәмин итү һәм каты көнкүреш калдыклары жыю.

Коммуналь ресурслар һәм хезмәт күрсәтүләргә житештерү һәм сату муниципаль предприятиеләр һәм башка милек рәвешендәге предприятиеләр тарафыннан гамәлгә ашырыла.

ААЖ һәм ЖЧЖнең милек рәвеше предприятиеләре житештерү эшчәнлегендә аренданың озак сроклы шартнамәләре нигезендә үз жиһазларын яисә муниципаль мөлкәтне файдаланалар.

7 нче таблица Коммуналь ресурслар житештерү һәм сату структурасы.

Ресурс, хезмәт күрсәтү	Оешма - ресурс белән тәмин итүче.	Милек милекчесе	Ресурслар өчен халык белән исәп-хисап системасы
Электр белән тәмин итү	«Татэнергосбыт» ААЖ	«Татэнергосбыт» ААЖ	Туры килешүләр
Салкын су белән тәмин итү	«Вода района» ЖЧЖ	«Вода района» ЖЧЖ	Туры килешүләр
Газ белән тәмин	«Лениногорскгаз» ЭПУ	«Лениногорскгаз» ЭПУ	Туры

итү			килешүләр
Каты көн күреш калдыкларын жыю һәм утильләштерү	"Гринт" ЖЧЖ	"Гринт" ЖЧЖ	Туры килешүләр
Жылылык белән тәмин итү		юк	

2.2. гамәлдәге социаль инфраструктура объектларының техник-икътисадый параметрлары

Керкәле авыл жирлеге территориясендә тәкъдим ителгән социаль, ижтимагый һәм эшлекле билгеләнештәге төп объектлар һәм учреждениеләр һәм аларның техник-икътисадый параметрлары турында мәгълүматлар 8 нче таблицада бирелгән.

8 нче таблица

Исеме		Урнашу урыны	Проект куәте
МӘГАРИФ ОБЪЕКТЛАРЫ			
Гомуми белем бирү учреждениеләре	Жәмит һәм Галия Рәхимовлар исемендәге Керкәле төп гомуми белем бирү мәктәбе МБМУ	Керкәле авылы	198 урын
СƏЛАМƏТЛЕК САКЛАУ ОБЪЕКТЛАРЫ			
ФАП		Керкәле авылы	-
МƏДƏНИЯТ ОБЪЕКТЛАРЫ			
Авыл мәдәният йорты		Керкәле авылы	250 урын
Авыл китапханәсе		Керкәле авылы	14600 данә.
ФИЗИК КУЛЬТУРА ҺӘМ СПОРТ ОБЪЕКТЛАРЫ			
спорт заллары	гомуми белем бирү мәктәбе каршындагы спорт залы	Керкәле авылы	Идән майданы 288 кв. м
ПОЧТА ЭЛЕМТƏСЕ ОБЪЕКТЛАРЫ			
почта элемтәсе бүлгә		Керкәле авылы	-

Мәдәни мирас объектлары

Керкәле авыл жирлеге территориясендә тапшырылган мәдәни мирас объектлары, ачыкланган мәдәни мирас объектлары, мәдәни мирас объектлары турында мәгълүмат юк.

2.3. Социаль инфраструктураны үстерү фаразы

Социаль инфраструктура күптармаклы комплекс булып тора, ул халыкның тормыш дәрәжәсен һәм тормыш дәрәжәсен күтәрүне күздә тотат; юл челтәрен һәм гомуми мобильлекне үстерү; административ, мәдәни, күнел ачу-көнкүреш тармаклары объектларында халыкның ихтыяжларын тәэмин итү. Ул мәгариф системасын һәм кадрлар әзерләүне, сәламәтлек саклауны, мәдәниятне, физик культураны һәм спортны үз эченә ала һәм муниципаль берәмлек тормышының барлык тармакларының һөнәри эше индикаторы булып тора. Социаль өлкәне үстерү дәрәжәсе бик көчле дәрәжәдә аерым территориаль берәмлекләр икътисадының, дәүләт структураларының инвестиция һәм социаль сәясәте һәм башка факторлар белән билгеләнә. Соңгылары арасында мөһим роль муниципаль берәмлекнең географик урыны үзенчәлекләре булып тора. Керкәле авыл жирлегенә өлкә үзәгеннән еракта урнашкан. Бу үз халкын социаль хезмәтләрнең күпчелек төрләренә автоном хезмәт күрсәтүгә юнәлтүне күздә тотат. Керкәле авыл жирлегенә социаль өлкә тармакларының перспективалы үсеше уртача һәм ерак сроклы чорларга экстраполяция юлы белән аларның хәзерге торышын анализлау нигезендә башкарыла. Шул ук вакытта перспективалы демографик хәлнең, икътисадый подсистеманың, социаль өлкәне дөньякүләм һәм илебездә үстерү тенденцияләренә эшләнелгән фараз күрсәткечләре исәпкә алына. Керкәле авыл жирлегенә перспектив ихтыяжларын һәм тәэмин ителешен исәпләү нигезенә социаль хезмәт күрсәтүләр түбәндәгеләр салынды:

- Россия Федерациясе Хөкүмәтенә 2001 елның 14 июлендәге «Социаль нормалар һәм нормативлар турында» 942-р күрсәтмәсендә һәм 1999 елның 19 октябрәндәге «Социаль инфраструктура объектларында Россия Федерациясе субъектларының норматив ихтыяжларын билгеләү методикасы» дигән тиешле документта баян ителгән норматив күрсәткечләр;

- Россия Федерациясе Хөкүмәте тарафыннан социаль нормаларга һәм нормативларга 2007 елның 13 июлендәге 923-р номерлы боерыкта баян ителгән үзгәрешләргә карата расланган үзгәрешләр;

- СП нормативлары 42.13330 «СНиП 2.07.01-89 *

Керкәле авыл жирлегенен социаль үсеш өлкәсендәге төп бурычлары түбәндәгеләр:

1. хезмәт ресурсларын үстерү;
2. хезмәт базарын үстерү, халыкның мәшгульлеге нәтижелелеген арттыру;
3. халыкның социаль якланмаган төркемнәренән тормыш дәрәжәсе тотрыклы үсешен тәмин итү;
4. миграция процессларын жайга салу;
5. гаилә институтын ныгыту, ана һәм ата булуның абруен күтәрү;
6. халыкка медицина ярдәменен сыйфатын һәм аның һәркем файдалана алырлык булуын арттыру;
7. авылда массакүләм физик культураны һәм спортны үстерү;
8. халыкның яшәү, хезмәт һәм ял итү өчен имин шартлар тәмин итү.

Керкәле авыл жирлегендә халыкның исәп-хисап саны авыл жирлеге халкының хәрәкәтенә ретроспектив анализ һәм аның икътисадый үсеш перспективалары базасында билгеләнә.

Демографик сәясәтнең төп бурычлары түбәндәгеләр:

- барыннан да элек, хезмәткә сәләтле яшәтәге гражданның арасында үлүчеләр санын киметү;
- ана һәм сабийлар үлеме дәрәжәсен киметү, халыкның репродуктив сәламәтлеген, балалар һәм яшүсмерләрнең сәламәтлеген ныгыту;
- халыкның сәламәтлеген саклау һәм ныгыту, актив тормышның дәвамлылыгын арттыру, сәламәт яшәү рәвешен алып бару өчен шартлар тудыру һәм мотивация формалаштыру, социаль әһәмияткә ия булган һәм әйләнә-тирә авырулар өчен куркыныч тудыручы авырулар белән авыру дәрәжәсен жигди киметү, хроник авырулар белән интегүче авыруларның һәм инвалидларның тормыш сыйфатын яхшырту;
- туучылар санының дәрәжәсен күтәрү;
- кешенең табигый халәте буларак, халыкның тәмәке һәм исерткеч эчемлекләр белән агулануын юкка чыгару максатында аек тормыш рәвешен пропагандалау;

- гайлә институтын ныгыту, гайлә мөнәсәбәтләренен рухи-әхлакый традицияләрен торгызу һәм саклап калу.

Перспектив торак фонды

Генераль план белән, ирекле жирләр булмау һәм линия газ белән тәмин итү объектларына кадәр минималь мөмкин булган ара буенча чикләүләр (этаноүткәргеч) булу сәбәпле, мөмкин булган торак төзелеше өчен территорияләр бүлөп бирү каралмаган.

Торак фонды күләме арту инде төзелгән жир кишәрлекләрендә торак йортлар төзегәндә генә мөмкин. Керкәле авылында торак фонды күләмен арттыру шартлы кабул ителгән күрсәткечләргә нигезләнгән: шәхси торак төзелеше өчен жир участогының 1500 кв.м (15 сотка) һәм 100 кв.м га тигез торак йорт мәйданының мәйданы; коттедж төзелешләренен торак берәмлекләре составында төрле функциональ билгеләнештәге территорияләренен норматив нисбәте (коттедж поселогы өчен торак төзелеше өлеше 75 % тәшкил итә), Россия Төзелеш министрлыгының 2016 елның 30 декабрена 1034/р номерлы боерыгы (2017 елның 10 февралена ред) «СП *42.13330 _ СН2.07 01-89» дигән карары белән билгеләнгән. Шәһәр һәм авыл жирлекләрен планлаштыру һәм төзү.

Мәдәни-көнкүреш хезмәтләре күрсәтү

Мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү системасын формалаштыру һәм үстерү шәһәр төзелеше сәясәтенен төп максатына - Каркалина авыл жирлеген халкының уңайлы яшәвен тәмин итүгә ирешергә ярдәм итә.

Керкәле авыл жирлегенә хезмәт күрсәтүнен төп бурычы - хисап чорына, хезмәт күрсәтү системасын формалаштыру, ул кешеләрне барлык кирәкле, әмма акыл белән, икътисадый яктан ачланган чикләрдә күрсәтелә торган хезмәтләренен мөмкин кадәр күбрәк һәм ассортименты буенча тәмин итәргә мөмкинлек бирәчәк.

Бу бары тик мәдәни-көнкүреш хезмәт күрсәтүнен күндәрежәле системасы нигезендә генә мөмкин, ул терәк үзәкләренен иерархик буйсынучанлыгына нигезләнгән күчереп урнашуның проект системасы нигезендә икътисадый максатка ярашлы социаль инфраструктура төзүгә мөмкинлек бирә.

Мәдәни-көнкүреш хезмәтләре күрсәтү объектларының сыйдырышлылыгы Каркалин авыл жирлегенен проект санына исәпләнгән. Керкәле авыл жирлеге администрациясе биргән мәгълүматларга туры китереп, мәдәни-көнкүреш хезмәте күрсәтү системасына түбәндәге объектлар кертелгән: урта гомуми белем бирү мәктәпләренен муниципаль гомуми белем бирү учреждениеләре, муниципаль мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләре, китапханәләр, мәдәният йортлары, театр балалар студиясе.

2.4. Социаль инфраструктура эшчәнлеге өчен кирәкле норматив-хокукий базаны баянлау

Гражданнарны медицина ярдәме, мәгариф, социаль яклау белән тәэмин итү мөнәсәбәтләрен хокукий жайга салу нигезләре Россия Федерациясе Конституциясендә беркетелгән. Илнең төп законында социаль нормалар һәм гарантияләр комплексы бар, алар беренчел чиратта социаль инфраструктура формалаштыруның төп принциптарын билгели. Россия Федерациясе Конституциясенен 8 статьясында каралган конкуренциягә ярдәм, дәүләт, муниципаль һәм хосусый милекне тану һәм тигез яклау социаль тармакның дәүләт, муниципаль һәм хосусый секторларын төзү һәм аларның нормаль эшләве, социаль хезмәтләренен төрле спектрларын алганда һәм алганда сайлау конкуренциясе һәм иреге өчен конституцион нигез булып тора, бу социаль инфраструктураның сыйфатын күтәрү өчен реаль нигез булып тора. Россия Федерациясе Конституциясендә социаль өлкәнең хокукий мөнәсәбәтләрен жайга салу нигезен тәшкит итүче башка мөһим нигезләмәләр бар. Мәсәлән, 41 статьяда һәркайсының сәламәтлек саклауга һәм медицина ярдәменә хокукы беркетелгән, 43 статья һәрберсенен мәгарифкә хокукын беркетә - заманча жәмгыятьнең тулы кыйммәтле үсеше өчен кирәкле иң мөһим хокук.

Россия Федерациясе Конституциясенен жәмгыять тормышының барлык өлкәләрен, шул исәптән социаль даирәләрен хокукий жайга салуда роле шунда ки, Россия Федерациясе Конституциясенен югары юридик көче һәм аның бөтен ил территориясендә турыдан-туры эшчәнлеге аркасында дәүләт хакимияте һәм жирле үзидарә органнары тарафыннан тулысынча яисә өлешчә аңа каршы килә торган хокукий актлар кабул итү рөхсәт ителми.

Россия Федерациясе Конституциясен үстерүгә кабул ителгән «Россия Федерациясе субъектлары дәүләт хакимиятенен закон чыгару (вәкиллеке) һәм башкарма органнарын оештыруның гомуми принциплары турында» 1999 елның 06 октябрдәге 184-ФЗ номерлы Федераль закон (алга таба - 184-ФЗ номерлы Закон) һәм «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 16 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон (алга таба - 131-ФЗ номерлы Закон) дәүләт хакимияте органнары һәм жирле үзидарә органнары арасында социаль инфраструктураның эшләве һәм үсеше өлкәсендәге вәкаләтләрне чикләп торалар.

Шулай итеп, 184-ФЗ номерлы Законның 26.3 статьясы нигезендә Россия Федерациясе субъекты дәүләт хакимияте органнары вәкаләтләрненә социаль өлкәдә түбәндәге мәсьәләләрне хәл итү керә:

1) мәгариф өлкәсендә: Россия Федерациясе субъектларының дәүләт мәгариф оешмаларында гомуми белем бирүне оештыру, балаларны карау һәм карау, балаларны Россия Федерациясе субъектларының дәүләт мәгариф оешмаларында тоту өчен шартлар тудыру һәм муниципаль мәктәпкәчә белем бирү оешмаларында һәркем өчен мөмкин булган һәм түләүсез мәктәпкәчә белем алуга хокукларны гамәлгә ашыруның дәүләт гарантияләрен тәмин итү, һәркем өчен мөмкин булган һәм түләүсез мәктәпкәчә, башлангыч гомуми белем бирү оешмаларында төп урта, муниципаль гомуми белем бирү оешмаларында урта гомуми белем бирүне тәмин итү, жирле бюджетларга субвенцияләр бирү юлы белән муниципаль гомуми белем бирү оешмаларында балаларга өстәмә белем бирүне тәмин итү; урта һөнәри белем бирүне оештыру, шул исәптән гомуми кулланышта булган һәм түләүсез Урта һөнәри белем алуга хокукны гамәлгә ашыруның дәүләт гарантияләрен тәмин итү; Россия Федерациясе субъектларының дәүләт мәгариф оешмаларында балаларга өстәмә белем бирүне оештыру; Россия Федерациясе субъектларының дәүләт мәгариф оешмаларында өстәмә һөнәри белем бирүне оештыру;

2) сәламәтлек саклау өлкәсендә: Россия Федерациясе субъекты дәүләт хакимиятенен башкарма органнары буйсынуындагы медицина оешмаларында

беренчел медицина-санитария ярдәмен, махсулаштырылган, шул исәптән югары технологияле, медицина ярдәмен, ашыгыч, медицина ярдәмен һәм паллиатив медицина ярдәмен күрсәтүне оештыру; аерым категориядәге гражданныр өчен Россия Федерациясе субъекты законнарында каралган медицина ярдәмен күрсәтүне оештыру; донор каны һәм (яисә) компонентлары белән бушлай тәмин итүне оештыру, шулай ук дарулар белән медицина препаратлары, дөвалау туклануының махсулаштырылган продуктлары, медицина эшләнмәләре, дезекция, медицина тикшерүе һәм инсекцияләү, медицина экспертизалары үткәргәндә, медицина экспертизалары һәм медицина экспертизалары үткәргәндә тәмин итүне оештыру;

3) социаль яклау өлкәсендә: өлкән яшьтәге гражданнырга һәм инвалидларга, авыр тормыш хәлендә калган гражданнырга, шулай ук ятим балаларга, ата-ана тәрбиясеннән мөхрүм калган балаларга социаль ярдәм күрсәтү һәм социаль хезмәт күрсәтү; хезмәт ветераннырына, 1941 - 1945 еллар Бөек Ватан сугышы чорында тылда эшлөгән затларга, балалары (шул исәптән күпбалалы гаиләләре, ялгыз ата-аналары) булган гаиләләргә, сәяси репрессия корбаннарына, аз керемле гражданнырга социаль ярдәм күрсәтү;

4) мәдәният өлкәсендә: Россия Федерациясе субъекты китапханәләре тарафыннан халыкка китапханә хезмәте күрсәтүне оештыру, китапханә фондларын туплау һәм аларның сакланышын тәмин итү, дәүләт музейларын булдыру һәм аларга ярдәм итү, мәдәният һәм сәнгать учреждениеләрен оештыру һәм аларга ярдәм итү;

5) физик культура һәм спорт өлкәсендә региональ һәм муниципальара программалар һәм физик культура һәм спорт өлкәсендәге проектларны гамәлгә ашыру, рәсми региональ һәм муниципальара физкультура, физкультура-сәламәтләндрү һәм спорт чараларын, шул исәптән «Хезмәткә һәм оборонага эзер» (ГТО) Бөтенроссия физкультура-спорт комплексын гамәлгә ашыру буенча физкультура чараларын һәм спорт чараларын оештыру һәм үткөрү, Россия Федерациясе субъектының спорт жыелма командаларын эзерләүне тәмин итү.

131-ФЗ номерлы Закон нормалары нигезендә халыкны социаль инфраструктура объектлары белән тәэмин итү мәсьәләләре жирлекләренн, шәһәр округларының жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә кертелде. Аерым алганда, социаль өлкәдә жирлекнең жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә түбәндәгеләр керә:

– жирлектә яшәүчеләрне һәм аз керемле гражданның торак урыннарына мохтажларны торак урыннары белән тәэмин итү, муниципаль торак фондын төзүне һәм карап тотуны оештыру, торак төзелеше өчен шартлар тудыру;

– халыкка китапханә хезмәте күрсәтүне оештыру, жирлек китапханәләренн китапханә фондларын туплау һәм аларның сакланышын тәэмин итү;

– ял вакытын оештыру һәм жирлек халкын мәдәният оешмалары хезмәтләре белән тәэмин итү өчен шартлар тудыру;

– жирлек территориясендә физик культураны, мәктәп спортын һәм массакүләм спортны үстерү өчен шартлар тудыру, жирлекнең рәсми физкультура-савыктыру һәм спорт чараларын үткәрүне оештыру.

Муниципаль мәгариф оешмаларында төп гомуми белем бирү программалары буенча һәркем өчен мөмкин булган һәм түләүсез мәктәпкәчә, башлангыч гомуми, төп гомуми, урта гомуми белем бирүне оештыру, жирлекләр территориясендә муниципаль мәгариф оешмаларында балаларга өстәмә белем бирүне оештыру мәсьәләләрен хәл итү муниципаль районның жирле әһәмияттәге мәсьәләләренә 131-ФЗ номерлы Закон белән кертелгән, шулай ук халыкка медицина ярдәме күрсәтү өчен шартлар тудыру да.

Россия Федерациясе Граждан кодексы Россия Федерациясе, Россия Федерациясе субъектлары, муниципаль берәмлекләр катнашында гражданлык законнары белән көйләнә торган мөнәсәбәтләрдә катнашуны күздә тотып, алар бу мөнәсәбәтләренн башка катнашучылары - гражданны һәм юридик затлар белән тигез башлангычларда катнашалар. Атап үтелгән субъектларның әйләнештә катнашуына, кагыйдә буларак, юридик затлар әйләнешендә катнашуга карата

кулланыла торган нормалар кулланыла (Россия Федерациясе Гражданлык кодексының 124 нче маддәсе).

Россиядә инвестиция эшчәнлеген жайга сала торган норматив-хокукый актлар системасы үз эченә 90 нчы елларда кабул ителгән документларны ала. Бу, аерым алганда, «Россия Федерациясендә капитал салулар рәвешендә гамәлгә ашырыла торган инвестиция эшчәнлеге турында» 1999 елның 25 февралендәге 39-ФЗ номерлы Федераль закон, «Россия Федерациясендә чит ил инвестицияләре турында» 1999 елның 9 июлендәге 160-ФЗ номерлы Федераль закон.

«Россия Федерациясендә капитал салулар рәвешендә гамәлгә ашырыла торган инвестиция эшчәнлеге турында» 1999 елның 25 февралендәге 39-ФЗ номерлы Федераль закон инвестиция өлкәсендә, Россия Федерациясе территориясендә капитал салулар рәвешендә гамәлгә ашырыла торган инвестиция эшчәнлегенң хокукый һәм икътисадый нигезләрен билгели, шулай ук капитал салулар рәвешендә гамәлгә ашырыла торган инвестиция эшчәнлеге субъектларының хокукларын, мәнфәгатьләрен һәм мөлкәтен тигез яклау гарантияләрен билгели.

Россия Федерациясе социаль өлкәсендә инвестиция эшчәнлеген регламентлаштыра торган норматив-хокукый базаны анализлау хәзерге вакытка гомуми проблемаларны (гражданнар, бюджет, таможня һәм башка мөнәсәбәтләрне) жайга сала торган хокукый актларның билгеле бер системасы барлыкка килүен күрсәтә, алар теге яки бу дәрәжәдә социаль өлкәгә дә карый.

Социаль инфраструктураның эшләве һәм үсеше өчен уңайлы шартлар тудыру максатыннан, төбәк һәм жирле дәрәжәдә территориаль планлаштыру документлары һәм шәһәр төзелешен прректлау нормативлары аерым роль уйный.

Шулай итеп, социаль инфраструктураны үстерү һәм эшләтү мәсьәләләрен жайга салу ижтимагый мөнәсәбәтләрнен төрле өлкәләрендә федераль, региональ һәм жирле дәрәжәләрдә кабул ителгән норматив хокукый актлар системасы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

3. Социаль инфраструктура объектларын проектлау, төзү һәм реконструкцияләү чаралары исемлеге

Социаль инфраструктураның төп чаралары исемлеге 10 нчы таблицада бирелгән.

10 нчы таблица - Социаль инфраструктура объектларын проектлау, төзү һәм реконструкцияләү чаралары исемлеге

т/б	Чаранын атамасы	Урнашу урыны	Техник-икътисадый параметрлар	Гамәлгә ашыру вакыты	Финанслау чыганагы
Мәдәният һәм сәнгать учреждениеләрен үстерү чаралары					
1	Китапханәгә капитал ремонт	Керкәле авылы	Проект куәте - 6100 ланә	2023 - 2026 еллар	Жирле бюджет
2	Мәдәният йортына капитал ремонт	Керкәле авылы	250 урын	2023 - 2026 еллар	Жирле бюджет
Физкультура һәм спорт учреждениеләрен үстерү чаралары					
3	Яссы корылма төзү	Керкәле авылы	Проект куәте - 364 кв.м.	2023-2025 еллар	Жирле бюджет
Элемтә предприятиеләрен үстерү чаралары					
4	Почта элемтәсе бүлеген реконструкцияләү	Керкәле авылы	-	2023 - 2025 еллар	Жирле бюджет

Социаль инфраструктураны комплекслы үстерү программасында мәгариф өлкәсендә капитал төзелеш объектлары (мәктәпкәчә белем бирү оешмалары, гомуми белем бирү оешмалары, өстәмә белем бирү оешмалары, мәдәният һәм сәнгать (район музейлары, мәдәният йортлары, күргәзмә заллары, китапханәләр), физик культура һәм спорт (район спорт заллары, йөзү бассейнлары, яссы корылмалар һ.б.) , яшьләр сәясәте (балалар һәм яшьләр белән эшләү учреждениеләре) чагылдырылырга тиеш.

Югарыда санап үтелгәннәрне исәпкә алып, Шөгәр авыл жирлегенен социаль инфраструктурасын нисбәтле үстерү максатларында, Программада муниципаль районның региональ һәм жирле әһәмияттәге социаль инфраструктура объектларын үстерү буенча чаралар исемлеге формалаштырылды. Чаралар исемлеге стратегик социаль-икътисадый үсеш документларын һәм төрле дәрәжәләрдәге документларны, ә урнаштыруга планлаштырылган объектларның әһәмиятен исәпкә алып формалаштырылды,

РФ субъектларының башкарма хакимият органнары вәкаләтләре һәм жирле үзидарә органы вәкаләтләре нигезендә закон нигезендә билгеләнгән.

Авыл жирлегенен социаль үсеше

Тормыш дәрәжәсе һәм сыйфаты шәһәр халкының торак, инженерлык инфраструктурасы, социаль объектлар - мәктәпләр, медицина, мәдәни-ял итү учреждениеләре белән тәэмин ителешенә турыдан-туры бәйле.

Шулай итеп, 2023-2030 елларга Керкәле авыл жирлеген үстерү программасы территориянең булган ресурсларын һәм потенциалын нәтижәле файдалану нигезендә авыл жирлегенә төп социаль-иқтисадый максатларына ирешүгә юнәлдерелгән һәм югарыда билгеләнгән системалы билгеләр буенча төркемләшкән конкрет чаралар һәм көтелгән нәтижәләр жыелмасы рәвешендә тәкъдим ителә.

4. Социаль инфраструктура объектларын проектлау, төзү һәм реконструкцияләү чараларын финанслау күләмнәрен һәм чыганаclarын бәяләү

Еллар буенча программаны гамәлгә ашыруны финанслау күләме

Программа федераль бюджет акчаларынан алынган һәм бюджеттан тыш чыганаclarдан акчалар жәлеп итеп, муниципаль бюджет, авыл жирлеге бюджеты акчалары исәбеннән гамәлгә ашырыла. Финанслау күләме 81-2001-03 СБЦП нигезендә арттырылган күләмдә башкарылды. "Торак-граждан төзелеше объектлары" төзелеше өчен проект эшләренә база бәяләре белешмәлеге. Программаны финанслауның фаразланган гомуми күләме - 29 260,00 мең сум.

11 нче таблица һәм инвестиция проектларын финанслау чыганаclarы (Керкәле авыл жирлегенә социаль инфраструктура объектларын проектлау, төзү һәм реконструкцияләү)

т/б	Чараның атамасы	Финанслау чыганагы	Еллар буенча финанслау күләме, мең сум.				Барлығы, мең (сумларда)
			2023	2024	2025	2026-2030	
Мәгариф системасын үстерү чаралары							

т/б	Чараның атамасы	Финанслау чыганагы	Еллар буенча финанслау күләме, мең сум.				Барлығы, мең (сумнарда)
			2023	2024	2025	2026-2030	
1	Өстәмә белем бирү учреждениесен оештыру	Жирле бюджет	0	0	3740,00	0	3740,00
Мәгариф системасын үстерү чараларына йомгак							3740,00
Мәдәният һәм сәнгать учреждениеләрен үстерү чаралары							
2	Китапханәгә капитал ремонт	Жирле бюджет	0	0	0	15000,00	15000,00
3	Мәдәният йортына капитал ремонт	Жирле бюджет	0	0	0	15000,00	15000,00
Мәдәният һәм сәнгать учреждениеләрен үстерү чараларына йомгак							15000,00
Физкультура һәм спорт учреждениеләрен үстерү чаралары							
4	Яссы спорт корылмасын төзү.	Жирле бюджет	0	0	5 300,00	0	5300,00
Физкультура һәм спорт учреждениеләрен үстерү чараларына йомгак							5300,00
Элемтә предприятиеләрен үстерү чаралары							
5	Почта элемтәсе бүлеген реконструкцияләү	Жирле бюджет	0	0	5220,00	0	5220,00
Элемтә предприятиеләрен үстерү чараларына йомгак							5220,00
Социаль инфраструктураны үстерү чараларына барысы да							29260,00

5. Социаль инфраструктура программасына кертелгән чараларның нәтижәлелеген бәяләү

Программаны гамәлгә ашырганда түбәндәге нәтижәләр көтелә:

- Керкәле авыл жирлегендә халыкның сыйфатын, уңайлы тормыш дәрәжәсен һәм тормыш дәрәжәсен күтәрү;
- мәгариф, сәламәтлек саклау, мәдәният, физик культура һәм масса күләм спорт өлкәсендә жирлектә яшәүчеләрнең социаль инфраструктура объектларыннан файдалана алуы һәм аларны социаль тәэмин итү;

Программаны гамәлгә ашыруның нәтижәлелеген бәяләү Программаны ел саен жаваплы башкаручылар тарафыннан үтәү йомгаклары буенча гамәлгә ашырыла.

Программаны гамәлгә ашыруның нәтижәлелеген бәяләүнең максаты һәм бурычлары Программада билгеләнгән Параметрларга һәм шәһәр төзелешен

проектлау, төзү һәм реконструкцияләү буенча программа чараларын (инвестиция проектларын) үтәүнең Программда каралган максатлардан һәм бурычлардан тайпылышларны вакытында ачыклау һәм төзәтү.

Программаны гамәлгә ашыруның нәтижелелеген бәяләү программа чараларын үтәүне анализлау һәм Программаның максатчан индикаторлары күрсәткечләрэнә ирешү нигезендә уздырыла һәм максатчан индикаторларга 12 нче таблица нигезендә билгеләнгәндә билгеләнә.

12 нче таблица - Социаль инфраструктураны үстерү программасының максатчан индикаторлары

т/б	Максатчан индикатор исеме	Үлчәү берәмлеге	Еллар буенча максатчан индикаторның эһәмияте					
			2023	2024	2025	2026	2027	2028-2030
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	Халыкның мәгариф учреждениесенә норматив ихтыяжын тәэмин итү, шул исәптән:							
1.1	гомуми белем бирү учреждениеләренә халыкның норматив ихтыяжын тәэмин итү	Кеше урыны	198	198	198	198	198	198
1.2	мәктәптә бер сменада уку белән тәэмин ителгән мәктәп яшендәге балалар өлеше	%	100	100	100	100	100	100
1.3	өстәмә белем бирүне оештыруга халыкның норматив ихтыяжын тәэмин итү	Кеше урыны	110	110	110	120	120	120
2	Мәдәният объектларына халыкның норматив ихтыяжын тәэмин итү, шул исәптән:							

т/б	Максатчан индикатор исеме	Үлчәү берәмлеге	Еллар буенча максатчан индикаторның әһәмияте					
			2023	2024	2025	2026	2027	2028- 2030
1	2	3	4	5	6	7	8	9
2.1	клуб тибындагы учреждениеләргә халыкның норматив ихтыяжын тәэмин итү, шул исәптән:	Данә	1	1	1	1	1	1
2.2	клубларның сыйдырышлылыгы	урын	250	250	250	250	250	250
2.3	китапханәләрнең сыешлыгы	урын	7	7	7	7	7	7
4	Физик культура һәм массакуләм спорт объектларына халыкның норматив ихтыяжын тәэмин итү							
4.1	яссы корылмаларда халыкның норматив ихтыяжын тәэмин итү	кв.м	1850	1850	1850	1850	1850	1850
4.2	яссы корылмаларда халыкны тәэмин итү өлеше	%	100	100	100	100	100	100
4.3	Балалар мәйданчыкларына ихтыяжын тәэмин итү	саны	9	9	9	9	9	9
4.4	халыкның балалар мәйданчыклары белән тәэмин ителгән өлеше	%	100	100	100	100	100	100
4.5	Мәдәни-спорт комплексын тәэмин итү	кв.м	-	-	-	-	-	-
4.6	мәдәни-спорт комплексларында халыкның өлеше тәэмин ителде	%	-	-	-	-	-	-

6. Социаль инфраструктура үсешен норматив-хокукий һәм мәгълүмати тәэмин итүне камилләштерү буенча программаның максатчан күрсәткечләренә ирешүгә юнәлдерелгән тәкъдимнәр

Социаль инфраструктура объектларын проектлау, төзү, реконструкцияләү өлкәсендәге эшчәнлекне мәгълүмати тәэмин итүне үстерү, беренче чиратта, Лениногорск районы муниципаль берәмлекләре территорияләренә электрон рәвештә заманча һәм планлаштырыла торган торышы турында гражданнарны

һәм оешмаларны дәрәс, актуаль, юридик әһәмиятле мәғълүмат белән оператив тәэмин итү, социаль проектларны гамәлгә ашыру буенча инвестиция эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен кирәкле төп документларны электрон рәвештә гамәлгә ашыру, шәһәр төзелеше документациясен эшләүдән һәм жир кишәрлеген файдалануга тапшыруга кадәр бирү зарурлығына бәйле.

Норматив-хокукый базаны камилләштерү программа чараларын гамәлгә ашыру башкарылачак эчке мохиткә йогынты ясауның мөһим коралы булып тора.

Норматив-хокукый базаны камилләштерүнең төп максаты - Керкәле авыл жирлегенен потенциалын үстерү һәм тотрыклы икътисадый үсешне, нисбәтле социаль һәм экологик үсешне тәэмин итү өчен кирәкле шартлар тудыру.

Норматив-хокукый базаны камилләштерүнең төп юнәлешләре түбәндәгеләр:

- инвестиция эшчәнлеген стимуллаштыру;
- жир ресурсларыннан файдалану тәртибен камилләштерү;
- уңайлы социаль климат тудыру.

Гамәлдәге хокукый һәм административ инструментлар булдыру аша инвестиция эшчәнлеген стимуллаштыру.

Керкәле авыл жирлегенен социаль-икътисадый үсешендә мөһим проблемаларның берсе - житәрлек дәрәжәдә инвестиция активлығы түгел.

Инвестицион активлыкны үстерү юлында югары инвестиция куркынычы һәм капитал салуның мөмкинлекләре житмәү житди киртәләр булып тора.

Әлеге өлкәдә норматив-хокукый базаны камилләштерү иминият фондларын төзүне стимуллаштыру, дәүләт гарантияләре, ташламалар һәм дәүләт ярдәменен башка рәвешләрен бирү юлы белән инвестиция куркынычын киметүгә юнәлдерелгән. Бу өлкәдә жир мөнәсәбәтләрен тәртипкә салу, әйләнә-тирә мохиткә тискәре йогынтыларны киметкәндә табигатьтән нәтижәле файдалануны тәэмин итү мөһим юнәлеш булып тора, бу инвестиция эшчәнлеген активлаштыруга, авыл жирлегенен инвестицион жәлеп итүчәнлеген арттыруга этәргеч булырга тиеш.

Әлеге эштә файдалы казылмаларның, урман һәм су ресурсларының стратегик чыганакларын лицензияләү һәм сәнәгать эксплуатациясенә кертү тәртибен камилләштерү буенча федераль һәм төбәк хакимият органнары белән үзара багланышлар зур роль уйнайчак.

Әлеге юнәлеш халыкның социаль якланмаган һәм аз керемле катламнарының социаль хәлен яхшыртуга юнәлтелгән кайбер норматив актлар эшләүне һәм кабул итүне күздә тотат. Инвалидларның тормыш дәрәжәсен күтәрүгә, халыкның аз керемле катламнарына медицина, мәгариф һәм башка социаль хезмәтләр күрсәтү тәртибен камилләштерүгә зур игътибар биреләчәк.